

Egy közös házat építeni sokféle élő kőből

Ülésezett a zsinat – elfogadott költségvetés, új evangélikus köznevelési stratégia

- Szerző: Vitális Judit

A személyes jelenlét hiánya nyomta rá a bélyegét a Magyarországi Evangélikus Egyház tizenegyedik zsinatának kilencedik ülészakára. November 26-án, pénteken ugyanis – immár a harmadik egymást követő alkalommal – csak online tudott összeülni egyházunk legszélesebb körű döntéshozó, legfőbb képviseleti és törvényhozó testülete. A tervezett napirenden pedig fajsúlyos, részben már az ülészakot megelőzően is indulatokat generáló kérdések is szerepeltek.

A zsinat tagjai az őket szolgálatra elhívó Úr igéjére figyelve indították a napot. Nyitóáhítatában Gáncs Péter nyugalmazott püspök a napi igékből kiindulva arról szólt, hogy noha minden hullámszik körülöttünk, bizonytalanságban élünk, és sokszor nem találjuk a kivezető utat, mégis higgyük el, megtörténhet a visszatérés. Ahogyan Pilinszky János is írta *Egyenes labirintus* című versében, újra lesz kézfogás, ölelés, „megterített asztal, / hol nincs első és nincs utolsó vendég”.

Személyi kérdések és nyugdíjkorhatár

Az érdemi munka megkezdéséhez egy ünnepélyes aktusra is szükség volt: Finta Gergely, Nagy Róbert és Szabó András új zsinati tagokként tettek esküt. Az első ülés további személyi vonatkozású napirendi pontja a teológiai bizottság új elnökének megválasztása volt, miután az eddigi elnök, Orosz Gábor Viktor lemondott tisztségéről csakúgy, mint zsinati tagságáról. A bizottság elnöki tisztét mostantól a jelöltséget egyedül vállaló Lackner Pál korábbi tábori püspök tölti be.

Az ülés napirendjének elfogadása korántsem volt zökkenőmentes. A tizenegyedik ülésen tárgyalni tervezett, a lelkészek nyugdíjkorhatárát érintő napirendi pont kapcsán több javaslatról is dönteni kellett, köztük arról, hogy egyáltalán az éppen zajló ülészeneker foglalkozzon-e a kérdéssel a zsinat.

Miután „kézzelfogható közelségbe” került, hogy a tagok nem szavazzák meg a napirendet, Pröhle Gergely visszavonta a helyzet kialakulásában szerepet játszó törvénymódosító javaslatát. (Később, a zárzó idején ugyanakkor megerősítette: továbbra is fontosnak tartja a témát, egyúttal pedig felkérte az esperesi tanács tagjait, hogy az alsóbb egyházkormányzati szinteken tárgyalják a kérdést, és még a jövő februári zsinati ülészeneker megelőző országos presbitériumi ülés előtt tegyenek javaslatot arra, hogyan változtatnának az előterjesztésen.)

A tizenegyedik ülés témája nélküli napirendet újra szinte egyhangúlag fogadta el a zsinat.

A felelős szeretet vezéreljen

Az országos tisztségviselők jelentéseit szinte kivétel nélkül egyhangúlag fogadták el a zsinat tagjai. Hafenscher Károly, [a testület lelkészi elnöke beszámolójában](#) a zsinati munka összefüggésében írt többek között az evangélikus identitásról, az aktivitás és a felelősség kérdéseiről, illetve az egyház vezetésével szemben általa tapasztalt ellenállásról.

„Nekünk ez a küldetésünk: nem gyengíteni egymást – bármilyen pozícióban is szolgálunk az egyházban –, hanem erősíteni egymást s ezáltal az egyházat. Vezetők és vezetettek, egymás fölé vagy alá rendelve, kritikusok és kritizáltak. Mert mi abban különbözünk a politikától, hogy itt nem érdekek vezérelnek, hanem az egymásért felelős szeretet. Ha az egyház befelé nem válik egymást hordozó, a szeretet rendjében élő közösséggé, akkor kifelé hiteltelenné lesz” – olvasható a beszámolóban.

[A nem lelkészi elnök jelentésében](#) alapvetően a zsinati munka tárgyszerű ismertetésére, az elmúlt egy év ülészenekainak legfontosabb döntéseire és tárgyalt témáira, illetve a testület előtt álló feladatokra koncentrált. Abaffy Zoltán kérdéseket is megfogalmazott önmaga és zsinati tagtársai számára: „Tartottunk-e kellő önvizsgálatot az elmúlt két évben, miért is vagyunk, miért is vannak közösségeink, hogyan is éljük meg evangélikus

hitünket? Hiányzott a gyülekezet közössége, amikor templomaink, közvetlen alkalmaink miatt »bezárásra« kellett berendezkednünk? Tudtunk-e tényleg bezárkózni a »belső szobánkba« és csak hozzá buzgón fohászkodva imádkozni a veszedelem miatt? [...] Tudtunk-e kellő erőt gyűjteni a megerősödéshez, hogy megerősödött hittel és bizalommal álljunk meg előtte, kérve a kegyelem Istenét a megbocsátásra?”

Egyházunk elnök-püspöke ugyancsak tételesen foglalkozott néhány kiemelt kérdéssel, mint például a járvány alatti helytállással, az ökumenikus és a külügyi kapcsolatok alakulásával, a lelkészképzés és az evangélikus sajtó helyzetével. [Fabiny Tamás jelentésében](#) rögzítette: „Továbbra is egyértelműen valljuk: a házasság egy férfi és egy nő szövetsége, így nem tudjuk elfogadni a homoszexuális párok egyházi megáldását, sem a saját nemükhöz vonzódók lelkésszé szentelését.” Sorait pedig azzal zárta: „Természetesen reméljük, hogy a járvánnyal kapcsolatos helyzet jobbra fordul. Bízunk abban, hogy az »*annus horribilis*« [*szörnyű esztendő – a szerk.*] során átértékelődik az emberben, hogy mit tart igazán értékesnek. Reméljük, hogy minél többen rádöbbenek arra, hogy rendezni kell az emberi kapcsolataikat, amíg arra idő van. Visszatekintve hálát adunk Isten megtartó irgalmáért, előrenézve pedig azt kérjük, hogy hozza el az ő »*kedves esztendjét*« (Lk 4,19).”

Az országos felügyelő *Nem téglák, élő kövek!* [címmel benyújtott jelentésében](#) kiemelten foglalkozott egyház és közélet összefüggéseivel. Pröhle Gergely az aktuálpolitikai diskurzusok és kampányok kapcsán az egyháznak és tagjainak a feladatáról írt: „Teljesen természetes tehát, hogy evangélikus közösségünkben kit a szélsőjobboldali veszély, kit a nemátalakító műtétek réme aggaszt inkább, de nagyon fontos, hogy mindnyájunkat mindennél jobban aggasszon az, hogy a »tegyetek tanítvánnyá minden népet« parancsának miképpen tudnánk együtt minél inkább eleget tenni. Ha ez sikerül, akkor mind a szélsőjobboldal, mind a genderizmus veszélye egyaránt eltörpül. Jó lenne tehát, ha nem pártok, vagyis részek, hanem az egy közös ház épülne sokféle élő kőből.”

A zsinat mindezekén túl elfogadta az országos ügyész, az országos bíróság, az országos számvevőszék és a különféle bizottságok éves, ugyancsak előzetesen írásban beadott beszámolóit is.

Elfogadott költségvetés és énekeskönyv-revízió

Egyházunk 2022. évi költségvetését Pröhle Gergely országos felügyelő és Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője terjesztette elő. Mint elhangzott, missziói szempontokat is figyelembe véve a következő naptári évben anyagi ráfordítás tekintetében is kiemelten fontos terület lesz a felsőoktatásban való jelenlét megerősítése, a kollégiumok, egyetemi gyülekezetek felkarolása. Emellett jelentősen megemelkedett összeggel szerepel a költségvetésben a lelkészek jövedelempótlékaként szétosztható, illetve a hittanoktatási feladatok finanszírozásához kapott többlettámogatás.

A bevételi oldalon a több mint 35, a kiadási oldalon pedig a közel 34,7 milliárd forint főösszegű költségvetést hozzászólások nélkül, négy tartózkodás mellett, ötvenegy „igen” szavazattal fogadta el a zsinat.

Ugyancsak nagy egyetértés fogadta az *Evangelikus énekeskönyv* revíziójának fontosságát. Bence Gábor, az Evangelikus Kántorképző Intézet igazgatója sorakoztatta fel előterjesztésében a terveket és a feladatokat; ezek kapcsán számos hozzászólás, kérdés megfogalmazódott a zsinati tagokban, de végeredményben elfogadták, hogy a javasolt tartalmi elvek mentén folyjon a munka, és ehhez a mindenkori költségvetésben a szükséges forrásokat is biztosítják. A cél az, hogy legkésőbb 2030-ra, az *Ágostai hitvallás* megszületésének ötszázadik évfordulójára megjelenjen a megújult énekeskönyv.

A gyülekezetplántálási program időszakos állásáról Gáncs Péter, a zsinat által kiküldött munkacsoport vezetője adott tájékoztatást. A választásokról és a szavazásról szóló törvény felülvizsgálata és átdolgozása kapcsán az elvi, előkészítő vita során Ittész András, a zsinat nem lelkeszi alelnöke ajánlott szempontokat a testület figyelmébe. A vonatkozó jogszabályokat a következő tisztújítás előtt, a jövő novemberi ülészakon kívánják pontosítani.

Fókuszban a személyiség

Az egyház törvényes rendjének és békéjének megőrzéséről szóló 2005. évi IX. törvény módosítása viszont a mostani ülészak feladata volt. Az Északi Egyházkerület kezdeményezésére – mint Krámer György országos irodaigazgatónak és Giró Szász Jánosnak, az országos bíróság elnökének az előterjesztéséből kiderült – komplex személyiségvédelmi program kidolgozása indult el. Ennek keretében 2022 januárjától áldozatvédelmi munkacsoport kezd meg működését, továbbá 2022 szeptemberétől a nevelési-oktatási és a diakóniai intézményekben, illetve a gyülekezetekben is nagy hangsúlyt kap majd a megelőzés.

A zsinat feladata a már említett törvény vonatkozó paragrafusainak módosítása volt. A név szerinti szavazás során negyvenhét „igen” szavazattal – egy tartózkodás mellett – elfogadott változtatás értelmében a hatalmi helyzettel való visszaélés fegyelmi vétségnek minősül, és mint ilyet első körben a fegyelmi tanács bírálja el. Szexuális zaklatás esetében viszont rögtön bírósági hatáskörben foglalkoznak majd az ügygel; ezt a jogi eljárást csak magánindítványra, a sértett kezdeményezésére lehet indítani.

A következő ülés középpontjában ugyancsak egy törvényi szabályozás állt – nem először. A belső egyházi jogi személyiség kérdését továbbra is elvi vita keretében tűzte napirendjére a zsinat. Ahogyan már a korábbi ülészakokon, most is arról folyt a diskurzus, hogy az egyházközségeket mint egészeket illeti-e meg az önálló jogi személyiség, vagy a részeit is.

Aradi András, a zsinat lelkeszi alelnöke előterjesztésében hangsúlyozta: a hatályos törvény is úgy fogalmaz, hogy gyülekezeti szint esetében önálló jogi személyiségük az egyházközségeknek van. Ezért arra tett javaslatot, hogy azok az egyházközségi részek (le-

ányegyházak, társegyházak), amelyek továbbra is igénylik, hogy belső önálló jogi személyiséggel rendelkezzenek, nyújtsák be erre vonatkozó kérvényüket az országos presbitérium elé. Ha ezt nem igénylik, akkor szüntessék meg adószámukat és önálló bankszámlájukat, és az egyházközség bankszámlájának egy alszámláján kezeljék pénzügyeiket. A jogi helyzet tisztázásának határidejét 2024. december 31-ében jelölte meg.

Az elvi vita során több oldalról elhangzott: a jelenlegi szabályozás nincs összhangban a mindennapi gyakorlattal. A határozati javaslatot végül huszonhat „igen” és tizenöt „nem” szavazattal, hat tartózkodás mellett, ötvennégy százalékos többséggel fogadta el a zsinat.

Gyümölcsöző oktatás–nevelés

A november 26-i ülészak utolsó napirendi pontjaként az új, „*Gyümölcsöt teremjete*” elnevezésű evangélikus köznevelési stratégiára bólintottak rá a testület tagjai. A dokumentumban megfogalmazott célok – ahogyan Gadóné Kézdy Edit, a nevelési és oktatási bizottság elnöke és Varga Márta, a nevelési és oktatási osztály vezetője kifejtette – a következő öt év legfontosabb feladataiként a minőségfejlesztést, az intézmények tanulószervezetté alakítását, a méltányosság és a hitélet erősítését jelölték meg.

A hozzászólók méltatták az evangélikus oktatáspolitikai érdemeit, egyúttal annak a reménységüknek is hangot adtak – ami egyébként a stratégia része is –, hogy a nevelési és oktatási intézményekben zajló munka egyúttal a gyülekezeteket is erősíti, és az egész egyház számára gyümölcsöt terem.

A soron következő, tizedik zsinati ülészak dátumát (2022. február 26., szombat) és az előzetesen tervezett napirendet Abaffy Zoltán nem lelkeszi elnök ismertette, majd Hafenscher Károly lelkeszi elnök záróimájában azt kérte Istentől, hogy segítse a zsinati tagokat úton maradni, előrehaladni és őhöz megérkezni.